

## DEFINITIEF

### Verslag evaluatiegesprek met een vertegenwoordiging vanuit de gemeenteraad over het functioneren van de Groene Metropoolregio (GMR)

*Datum en tijdstip gesprek: 12 maart 2024, 15.30 – 17 uur*

*Aanwezig:*

- Vanuit de raad:

- Lies van Campen (fractie Kernachtig Groesbeek)
- Toon de Jong (fractie Lokaal!)
- Remco Hammer (fractie VVD)
- Caroline de Greeff (fracties GroenLinks en PvdA; lid regioagendacommissie (RAC))
- Jos Verstegen (fractie D'66, lid RAC)

- Burgemeester Mark Slinkman (Voorzitter raad, portefeuillehouder vanuit het college, AB-lid GMR)

- Mark Wijnen (Regiocoördinator, ambtelijk opdrachtnemer evaluatie, gespreksleider en notulist)

*Afwezig met kennisgeving:*

Dave van Loon (fractie CDA).

---

**Vooraf:** De raadsleden hebben bij de stukken vooraf ook een overzicht van conclusies en aanbevelingen ontvangen welke tot stand zijn gekomen op basis van de evaluatiegesprekken met het college en met de ambtelijke organisatie. Deze zijn tijdens het overleg verder toegelicht en besproken met de raadsleden. Voor de raadsleden waren deze – op hoofdlijnen en na toelichting – herkenbaar. Deze conclusies en aanbevelingen worden met de inzichten uit dit gesprek verrijkt.

Het gesprek bestaat uit vier rondes:

1. Validering van conclusies en constatering college en ambtelijke organisatie
2. Informatievoorziening / Communicatie
3. Rolinvulling
4. Overige aspecten, w.o. de subsidierelatie met The Economic Board (TEB)

## **Ronde 1. Validering van conclusies en constatering college en ambtelijke organisatie**

- a. Zijn de conclusies en constatering voor u herkenbaar?
- b. Mist u nog zaken?

### - Onderwerp: Regionale Evaluatie

Mark Wijnen licht de 4 aanbevelingen die zijn voortgekomen uit de regionale evaluatie (de evaluatie die door de GMR zelf is uitgevoerd) toe. Het betreft:

1. Construct van algemeen bestuur, dagelijks bestuur en Bestuurlijke Opgaveteams (BOT's)
2. Indeling van de opgaven
3. Netwerkorganisatie, personele capaciteit en uitvoering
4. Elke gemeente moet baat hebben bij de regionale samenwerking

*Een samenvatting van de uitwerking hiervan is vooraf meegestuurd met de evaluatiestukken.*

Caroline de Greeff vraagt welke rol en positie ieder van de collegeleden inneemt binnen de samenwerking. Mark Wijnen geeft aan dat burgemeester Slinkman lid van het Algemeen Bestuur (AB) is, dat Erik Weijers lid van het Bestuurlijk Opgaveteam (BOT) Ontspannen Regio is (speerpunttrekker Groen-Blauw raamwerk) en dat Alex ten Westeneind lid van het BOT Circulaire Regio is (speerpunttrekker Water en Klimaatadaptatie). Ria Barber is lid van het bestuurlijk platform Verbonden Regio en Irma is lid van het bestuurlijk platform Productieve Regio is. Voor het beeld: het BOT en de bestuurlijke platforms laten zich redelijk vergelijken met het dagelijks bestuur van een opgave respectievelijk het algemeen bestuur van een opgave. Als aanbeveling is ook door het college geformuleerd dat we deze betrokkenheid ook willen voortzetten en dus ook onze posities in de opgaven behouden.

Mark Wijnen geeft aan dat het een bewuste keuze van het college is geweest om niet bij alle opgaven een plek in het BOT na te streven; we kunnen als relatief kleine gemeente niet alles doen (nog even los van het gegeven dat er in de BOT's ook geen plek is voor alle gemeenten, maar slechts voor 4 tot 6 gemeenten).

Mark Wijnen geeft aan dat het college binnen de samenwerking het belang de goede balans tussen groei en leefkwaliteit, evenals het integraal programmeren, steeds benadrukt. Om een goede balans te bewerkstelligen is o.a. de opgave de Ontspannen Regio bedacht, die dus voor Berg en Dal ook erg belangrijk is. Integraal programmeren betekent o.a. dat als je het hebt over nieuwe woningen, er ook meteen moet worden gekeken naar waar de nieuwe bewoners gaan werken en recreëren en welke mobiliteitsbehoefte dit met zich meebrengt. Dus geen woningen neerzetten zonder dat de oplossing voor mobiliteit en recreatie is mee ontworpen.

### Onderwerp: Inhoudelijke resultaten

Voorbeelden van resultaten die de afgelopen drie jaar zijn bereikt:

- Twee projecten zijn in de Regiodeal opgenomen, waardoor we een bedrag van € 450.000 als cofinanciering vanuit het Rijk tegemoet kunnen zien. Het betreft Soil Valley / Blauwe Motor Stuwval en de Kerngerichte aanpak Leefbaarheid, waarbij Millingen aan de Rijn als

één van de vijf pilots is opgenomen. Jos Verstegen vraagt waarom Millingen aan de Rijn daarvoor is geselecteerd, terwijl – afhankelijk van de criteria die je hanteert – ook de kern Berg en Dal op een aantal sociaal-economische kenmerken laag scoort. Mark Wijnen geeft aan dat de kerngerichte leefbaarheidsaanpak in Millingen gecombineerd kan worden met het project Gasloos Millingen, waarbij we meerdere zaken met elkaar kunnen combineren.

- Triple Helix-samenwerking is bij de Regiodeal vanuit het rijk als voorwaarde gesteld en The Economic Board heeft bij de totstandkoming van de Regiodeal in het algemeen en het project Soil Valley in het bijzonder een belangrijke rol bij de totstandkoming gespeeld.

- Burgemeester Slinkman geeft aan dat zonder de cofinanciering het de vraag zou zijn geweest of we het project Blauwe Motor Stuwwal met dezelfde prioriteit en ambtelijke capaciteit hadden kunnen aanpakken. Hij heeft zelf het project ook nog kunnen koppelen aan het thema natuurbrandbeheersing. Doordat het water op de stuwwal beter vast gaat worden gehouden ontstaat er meer groene onderbegroeiing, welke op zijn beurt de kans op bosbranden weer vermindert.

- Toon de Jong vraagt of de genoemde projecten zonder de samenwerking in de Groene Metropool ook van de grond zouden zijn gekomen. Mark Wijnen geeft aan dat dat niet waarschijnlijk is; juist de regiobrede aanpak en de samenwerking met bedrijfsleven en onderwijs / onderzoeksinstellingen is voor de Rijksoverheid interessant. Caroline de Greeff vult aan dat de projecten uiteraard wel door hadden kunnen gaan als we zelf bereid zouden zijn er meer geld in te steken, alhoewel je dan wellicht de kennis vanuit onderwijs / onderzoek en het bedrijfsleven maar in beperkte mate had kunnen aanboren.

- Ook op andere vlakken is de Groene Metropoolregio beter op de kaart komen te staan in Den Haag. Mark Wijnen verwijst naar de jaarlijkse Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving en Meerjareninvesteringsplan Ruimte en Transport (BO Leefomgeving en BO MIRT), waar een bestuurlijke delegatie vanuit de GMR rechtstreeks overlegt met de diverse bij deze overleggen betrokken ministers. Hier leggen wij nu onze agenda's neer, terwijl we daar vroeger niet aan tafel zaten. Dit heeft mede geleid tot Rijksinvesteringen in de GMR ter hoogte van tientallen extra miljoenen.

- Ruime aandacht voor de ontwikkeling van het Groen-blauw raamwerk, waarin een aantal koploperprojecten is voortgekomen, waarvan er twee in onze gemeente liggen en die we willen opnemen in het Gebiedsprogramma Rijk van Nijmegen dat deel uitmaakt van het Rijksprogramma NOVEX. Mede gezien de functie voor onze eigen inwoners en de inwoners uit de stad en toenemende druk op onze natuurgebieden is voor ons van belang dat er bovenlokale middelen komen om hierin te investeren. Hierbij gaat de kost overigens wel voor de baat uit en lopen we altijd een zeker risico dat de Haagse subsidiepotten waarop we mikken onder een nieuw kabinet niet in stand blijven.

- Andere interessante resultaten zijn:

- De Woondeal (1.0 en 2.0), en specifiek daarbij de korting op de verhuurdersheffing die de corporaties in de GMR (voor ons Oosterpoort en Waardwonen) hebben gekregen, waardoor dit geld voor het bouwen van woningen kan worden gebruikt.

- Oprichting en externe financiering van de expertpool waarop gemeenten een beroep kunnen doen voor vraagstukken die een bijzondere expertise vragen, die we lokaal niet of minder hebben

- De gemeenten hebben onderling afspraken gemaakt over een evenrediger verdeling van volkshuisvestelijke aandachtsgroepen. Gemeenten die tot voor kort zich vooral focusten op het marktsegment gaan ook hun aandeel leveren in sociale

huisvesting en de huisvesting van andere aandachtsgroepen, waardoor er regionaal een gelijkmatiger verdeling van deze inwoners komt

- Opleidingstraject circulair bouwen waaraan door een collega is deelgenomen.
- Digitaliseringsvoucher voor het bedrijfsleven: voor een beperkte eigen inzet van middelen hebben lokale ondernemers flinke stappen kunnen zetten bij het digitaal toekomstbestendig maken van hun onderneming
- Vergroeningsbijdrage voor bedrijfskavels

Het bovenstaande betreft zaken die binnen onze eigen gemeentegrenzen zijn geland. Uiteraard zijn er nog meer zaken gerealiseerd op een hoger schaalniveau, waar onze inwoners indirect ook van profiteren, zoals zaken rondom doortrekking A15 en A12-corridor, ontwikkeling stationsgebied Nijmegen, etc.

Caroline de Greeff vraagt naar het bedrag dat wij jaarlijks aan de Groene Metropoolregio kwijt zijn. Mark Wijnen geeft aan dat dit een bedrag is van ca. €8 per inwoner en dat dit jaarlijks wordt geïndexeerd op basis van de norm uit de Begrotingsrichtlijnen Rijk van Nijmegen (BRN-norm). Het betreft in totaal een bedrag van tussen de €250.000 - €300.000. Op grond van ons inwoneraantal dragen wij voor 4,5% aan de begroting van de GMR bij.

#### Onderwerp: Informatievoorziening en communicatie

Mark Wijnen geeft aan dat door het college wel is geconstateerd dat de zichtbaarheid van deze resultaten verbeterd moet worden. Dit wordt door alle deelnemers bevestigd. Jos Verstegen geeft aan dat zijn beeld was dat we er veel minder aan hadden dan dat in dit gesprek inmiddels is gebleken. Toon de Jong geeft aan dat er verschillende mogelijkheden zijn om deze zichtbaarheid in de richting van de raad te verbeteren en dat daar goed over moet worden nagedacht.

Diverse deelnemers geven aan dat zij weten dat de raad ieder kwartaal een kwartaalrapportage ontvangt vanuit de GMR. Hier kleefte echter het bezwaar aan dat dit is geschreven op het schaalniveau van de GMR en weinig beeld van individuele gemeentes geeft. Wellicht zouden de kwartaalrapportages aangevuld kunnen worden met een lokale doorvertaling. Mark Wijnen geeft overigens aan ook terugkoppeling van resultaten op het regionale abstractieniveau van belang te vinden voor een juiste beeldvorming, omdat we dit uiteindelijk ook voor alle inwoners van de GMR doen, waaronder de onze.

Toon de Jong geeft aan dat hij – in aanvulling met de suggestie vanuit het college om hierbij ook gebruik te maken van een mondelinge terugkoppeling – ook graag iets schriftelijks handig zou vinden. Jos Verstegen geeft aan dat een mondelinge mededeling tijdens de raad ook in het verslag terecht komt. De RAC-leden Caroline de Greeff en Jos Verstegen geven aan dat zij vanuit de RAC vaak wel wat meer ook van inhoudelijke activiteiten meekrijgen, maar dat dat vooral relevantie heeft voor de taak en rol van het RAC, maar niet om breder geïnformeerd te worden over de behaalde resultaten van de GMR. Mark Wijnen geeft aan dat sommige andere gemeenten experimenteren met een lokale doorvertaling van de kwartaalrapportages, maar dat dat ook niet per se een succesverhaal is. Feit blijft dat de lijst ingekomen stukken vaak een enorme omvang heeft, waardoor zoiets toch vaak niet de aandacht krijgt die het verdient. Hij zal navraag doen naar de ervaringen die de gemeente Zevenaar en Lingewaard hiermee hebben. Remco Hammer oppert de mogelijkheid om met

een Infographic (1 A4-tje) te werken: wat betalen we, wat is er naar ons toe gekomen en wat hebben we kunnen realiseren met behulp van? Concrete resultaten spreken het meest voor zich en behoeven de minste toelichting. Het is hierbij overigens wel steeds zaak om richting de raad te benoemen dat een resultaat mede dankzij de GMR is behaald.

Burgemeester Slinkman geeft aan dat het niet waarschijnlijk is dat we ieder jaar dezelfde goede lokale resultaten terug zullen zien. Net zoals er nu gemeenten zijn zonder stuwwal en dus in directe zin wat minder hebben aan een project als Soil Valley, zullen er in andere jaren ook projecten zijn die minder directe betekenis voor Berg en Dal zullen hebben. Dat zal ook een beetje op en af zijn en dus moeten we ook niet meteen klagen als er een jaartje wat minder tussenzit.

Jos Verstegen vraagt naar de reden van uittreding van de gemeente Montferland.

Burgemeester Slinkman geeft aan dat Didam oorspronkelijk deel uitmaakte van de Liemers en Bergh van de Achterhoek. De fusiegemeente Montferland heeft dus jarenlang een dubbele oriëntatie gehad, met de daarbij behorende dubbele financiële bijdrage en dubbele ambtelijke inzet. Er moest een keer gekozen worden en deze keuze is uitgevallen in de richting van de Achterhoek, waar het soortelijk gewicht van Montferland ook groter is dan binnen de GMR.

Naar aanleiding van de gemeente Montferland ontstaat een discussie over de rol die de (gemeenten in de) Groene Metropoolregio soms te vanzelfsprekend wil pakken rondom thema's als de huisvesting van arbeidsmigranten en dat het college van Berg en Dal het daar in dit geval niet mee eens is. Te makkelijk wordt dit als een probleem van alle gemeenten in de GMR gezien (waarbij ook wordt uitgesproken dat iedere gemeenten haar fair share in het voorzien in huisvesting moeten nemen), terwijl lang niet alle gemeenten in gelijke mate debet zijn aan het probleem. Sommige gemeenten stimuleren de komst van bedrijven die afhankelijk zijn van goedkope arbeid, waardoor de komst van arbeidsmigranten wordt aangewakkerd. Andere gemeenten krijgen vervolgens te maken met de huisvesting van de arbeidsmigranten en de bijbehorende druk op voorzieningen en in sommige gevallen ook overlast. Hele gezinnen komen soms over, waarbij het in Emmerich (lage huizenprijzen) al zo is dat 150 kinderen druk leggen op het aantal beschikbare plaatsen in schoolklassen. Een goede afstemming over welke bedrijvigheid we als GMR willen aantrekken is nodig. Dit voorbeeld geeft ook het belang aan van het regionaal met elkaar in contact zijn en blijven.

#### Onderwerp: Structuur van de samenwerking

Mark Wijnen geeft aan dat het Rijk van Nijmegen als schaalniveau wint aan belang, nu er een gebiedsuitwerking van de Verstedelijkingsstrategie en het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) wordt opgesteld in de subregio's van de GMR, waaronder dus ook in het Rijk van Nijmegen. Nu de plannen daardoor steeds concreter worden is het van belang om onze positie bij dit proces te versterken. Hier is een actie op gezet door wethouder Ten Westeneind als één van de gebiedstrekkers in het Rijk van Nijmegen naar voren te schuiven. We hopen hiermee dat Berg en Dal meer aan de voorkant van dit proces gaat meedoen en dat we de verdere planvorming rondom bijvoorbeeld de Groene Mantel de goede richting op kunnen sturen. Hierbij is van belang dat ook wethouder Weijers goed betrokken wordt, aangezien hij vanuit de opgave de Ontspannen Regio betrokken is geweest bij de totstandkoming van het plan voor ontwikkeling van het Groen-Blauw Raamwerk en het opzetten van twee van de zogenaamde koploperprojecten die invulling moeten gaan geven aan de Groene Mantel rondom Nijmegen.

Het is overigens hard werken om de kansen die de samenwerking biedt ook lokaal te verzilveren, dit gaat zeker niet vanzelf en hier wordt ook de nodige ambtelijke capaciteit op ingezet. De organisatie is ook op dit punt in ontwikkeling om niet af te wachten, maar proactiever hierin te acteren. Mark Slinkman geeft aan dat het grote soortelijk gewicht van de steden het soms lastig maakt voor kleinere gemeenten om een voet tussen de deur te krijgen. Hij memoreert het jaren geleden vanuit Berg en Dal gelanceerde project 'Zorgeloos op Vakantie' (van voormalig wethouder Fleuren) dat op het laatste moment werd vervangen door een kwalitatief minder project van de gemeente Nijmegen. Uiteindelijk viste ook Nijmegen achter het net en is het aannemelijk dat we als regio beter af waren geweest met het indienen van het Berg en Dalse plan. Hij heeft er wel vertrouwen in dat de samenwerking in de GMR nu zo is dat we met zijn allen gaan voor het betere plan. Voor wat betreft de rol van The Economic Board (TEB) hierbij geeft Mark Wijnen nog aan dat deze - samen met GMR en de provincie - deel uitmaakt van het zogenaamde gebiedsoverleg dat uiteindelijk bepaalt welke projecten definitief geld krijgen.

Toon de Jong geeft aan dat het waarschijnlijk niet mogelijk is om aan alle opgaven full-swing mee te doen, er zullen keuzes moeten worden gemaakt waar de aandacht naartoe gaat. Mark Wijnen beaamt dit en geeft aan dat we in het Rijk van Nijmegen de mogelijkheden gaan onderzoeken om het werk binnen het RvN wat meer te verdelen, zodat niet iedere gemeente bij ieder overleg aanwezig hoeft te zijn. Dat lukt natuurlijk het best als we met elkaar ook vooraf een gezamenlijk beeld neerzetten over wat we vanuit het RvN samen willen bereiken. Jos Verstegen vraagt of er ook in andere subregio's op deze wijze wordt samengewerkt. Mark Wijnen geeft aan dat het middengebied het wat dat betreft ook goed doet, wat overigens met maar twee gemeenten (Overbetuwe en Lingewaard) ook wel wat gemakkelijker is te organiseren. Ook in de Liemers wordt redelijk samengewerkt. De regio Arnhem loopt op dit gebied nog wat achter. RvN wordt ook vanuit het regiobureau GMR regelmatig als goed voorbeeld voor de andere subregio's gezien.

#### Onderwerp: Rolinvulling

Mark Wijnen geeft aan dat het de organisatie goed lukt om collega's bij de GMR te betrekken, ondanks de drukte. Kennelijk wordt het belang ervan op waarde geschat. Nog niet al te lang geleden heerste er meer een sfeer van 'O, hebben we de regio ook nog. Dat komt allemaal bovenop het reguliere werk', terwijl momenteel meer het gevoel is, dat de regio een onmisbare schakel is om je ambtelijke taken met de benodigde kwaliteit en efficiency te kunnen realiseren. De regio wordt steeds meer tot een vast deel van het reguliere werk.

Toon de Jong vraagt of deze betrokkenheid ook in de resultaten zichtbaar is. Mark Wijnen geeft aan dat dit het geval is en wijst daarbij o.a. op de Regiodeal, de Koploperprojecten Groen-Blauwe Raamwerk, maar bijvoorbeeld ook iets praktisch als de gezamenlijke inkoop van gas. Jos Verstegen vraagt of het MT hier ook zo tegenaan kijkt. Mark Wijnen geeft aan dat eenzelfde evaluatiegesprek ook heeft plaatsgevonden met o.a. het voltallige MT en dat daar ook het beeld is dat de regio onmisbaar is i.v.m. het kunnen leveren van de juiste kennis, het voeren van een gezamenlijke lobby en het efficiënt uitvoeren van bepaalde werkzaamheden. Caroline de Greeff geeft aan dat het belang o.a. ook blijkt uit het feit dat het college bij regionale bijeenkomsten doorgaans goed is vertegenwoordigd. Remco Hammer geeft aan deze samenwerking meer een ding van het college en het ambtelijk apparaat te vinden. Jos Verstegen en Caroline de Greeff geven aan dat betrokkenheid van de raad op wat er in de GMR gebeurt juist wel van belang te vinden. Het helpt daarbij ook dat de bijeenkomsten – die aanvankelijk soms nog al massaal en ook wollig waren - tegenwoordig

een stuk meer to-the-point en interactief zijn. Lies van Campen is van mening dat de raadsbijeenkomsten vooral bedoeld zijn om gevoel en beeld te ontwikkelen bij raadsleden over wat er allemaal speelt, maar dat raadsleden hier niet echt invloed kunnen uitoefenen. Wel is leuk en nuttig dat je hier ook in contact komt met andere raadsleden om te horen wat er bij andere gemeenten speelt en hierover uit te wisselen. Maar er wordt toch maar weinig aan raden voorgelegd in de vorm van keuzemogelijkheden tijdens een proces, waardoor de invloed beperkt is en er toch een zekere afstand wordt ervaren. Keerzijde is dat soms vanuit het presidium andere prioriteiten worden benoemd en dat voor mogelijke interactiemomenten van de raad met college en ambtelijke organisatie over de koers van de GMR soms te weinig ruimte is. Burgemeester Slinkman geeft aan ook als AB-lid een afstand tot de inhoud te ervaren. Zaken worden door wethouders vanuit de opgaveteams 'uitgeschreven en wel' aan het AB voorgelegd. Veel kun je er dan niet meer mee. In de regionale evaluatie is ook vanuit het AB meegegeven dat er gewerkt moet worden aan betrokkenheid van het AB op de inhoud. Toch heeft de positieve flow waarin er nu wordt samengewerkt hem wel in positieve zin verrast, zeker als dit wordt bekeken tegen de achtergrond van de soms moeizame samenwerking in de Stadsregio. Remco Hammer geeft aan dat het soms wel degelijk mogelijk is om invloed uit te oefenen. Hij benoemt het voorbeeld van het Regioarrangement en VLGG, wat in eerste aanleg een bijzonder onduidelijk stuk was. Als één van de weinige gemeenten is er in Berg en Dal in de carrousel in een vroegtijdig stadium aandacht aan besteed. Het gesprek met de vertegenwoordiger van de GMR was pittig, maar het heeft toen wel geleid tot een veel betere tweede versie van het verhaal. Mark Wijnen geeft aan dat als hij een hulpvraag stelt aan het Regiobureau om bijvoorbeeld de raad een nadere toelichting te geven hieraan door het regiobureau prioriteit aan wordt toegekend, wat soms met 18 gemeenten een behoorlijk beslag legt op de beperkte ambtelijke capaciteit van het Regiobureau.

#### Onderwerp: de doorontwikkeling van de GMR

Mark Wijnen geeft aan dat de focus de komende jaren verschuift van visievorming, onderzoek en afstemming naar uitvoering van plannen. Zorgen voor balans in ambitie en uitvoeringscapaciteit is belangrijk: beter goed uit te voeren van wat we tot op dit moment hebben bedacht dan het blijven stapelen van ambities. Wel komen er op grond van autonome ontwikkelingen ook nieuwe onderwerpen voor de gemeenten en de regio bij zoals netcongestie en drinkwaterzekerheid, waarvan het noodzakelijk en/of efficiënt is om deze op regionale schaal op te pakken.

Nog niet duidelijk is waar ruimteclaims precies met elkaar gaan botsen. Lakmoesproef voor de samenwerking zal worden. In hoeverre we er – met behoud van breed draagvlak bij de deelnemende gemeenten - in slagen om tot een gezamenlijke prioritering te komen, inclusief daarbij behorende moeilijke keuzes.

Caroline de Greeff heeft de indruk dat het met die strijdige ruimteclaims voor onze gemeente wel meevalt in vergelijking met andere gebieden binnen de GMR. Mark Wijnen geeft aan dat dit duidelijk wordt in het Gebiedsprogramma RvN, wat de uitwerking in het RvN wordt van het Regioarrangement GMR (Verstedelijkingsstrategie + VLGG). Hij bevestigt het beeld dat het voor onze gemeente vooraf lijkt mee te vallen met die strijdige claims. Anders ligt dit voor het tussengebied Nijmegen – Beuningen – Wijchen.

Jos Verstegen geeft aan dat dit voor de samenwerking een terugslag kan betekenen als we hier met zijn allen niet goed uitkomen. Hij merkt bijvoorbeeld dat raadsleden in Beuningen hier ook gespannen naar kijken en er bovenop zitten. Als het uiteindelijk allemaal niet blijkt te

passen dan brengt dat een risico van escalatie met zich mee. Caroline de Greeff bevestigt dit beeld.

Mark Slinkman geeft aan ook een risico te zien zitten in de gebieden waar veel 'harde' ontwikkelingen plaats moeten gaan vinden versus de gebieden waar dit minder het geval is. Vanuit de gebieden waar veel woningen worden toegevoegd ontstaat er wel een druk op de natuur en recreatie in onze gemeente, terwijl het risico is dat hierin niet in gelijke mate wordt mee-geïnvesteed en we ook geen OZB-revenuen ontvangen. Daarom zou echt integraal moeten worden gekeken naar alle ruimtelijke effecten (waar werken mensen en waar recreëren ze?) en zou ook moeten worden geïnvesteerd in infrastructuur op die plekken. Caroline de Greeff geeft aan dat ze het idee al geopperd heeft om per nieuwe woning ook een bepaald bedrag in een fonds te storten om kosten en baten op regionale schaal beter met elkaar te kunnen verrekenen. Bijvoorbeeld een TOP in onze gemeente zou kunnen helpen om de recreatiestromen wat beter over onze gemeente te kunnen verdelen.

### Onderwerp: de positie van raden

Mark Wijnen geeft aan dat er bij het opstellen van de huidige regeling er bewust voor is gekozen om geen raadsbevoegdheden over te dragen. Hiermee is de Stadsregio uiteindelijk de mist ingegaan. Dit leidt er wel toe dat er steeds door alle 18 raden (17 na uittreden van Montferland) apart een besluit moet worden genomen. Oordeel is dat de workload en vertraging in processen die dit oplevert zeker nog is te overzien, waardoor we deze wijze van werken gewoon kunnen voortzetten zonder teveel in te leveren op slagvaardigheid. De deelnemers aan het gesprek kunnen zich hierin vinden.

Het samenwerken met 18 gemeenten gaat natuurlijk niet vanzelf en er wordt veel werk verzet om met een coherent en gedragen verhaal in de richting van Den Haag en de provincie te kunnen optrekken. We hebben daarin natuurlijk wel een keuze of we dit wel de moeite waard vinden. Zolang het Rijk vooral met regio's van substantiële omvang (RvN lijkt hiervoor met 350.000 inwoners te klein) zaken lijken te willen doen lijkt het echter noodzakelijk om in dit systeem mee te blijven bewegen om voldoende geld en middelen naar de regio toe te trekken. Voor nu lijkt dit te werken. Het zal echter moeten blijken of deze strategie ook in de komende jaren voldoende blijft opleveren.

Toon de Jong vraagt of er – net als in de tijd van de Stadsregio – er sprake is van een competentiestrijd tussen de GMR en de provincie. Mark Slinkman geeft aan dat dit nu niet meer het geval is en dat de provincie en de GMR nu samen in Den Haag aan tafel zitten (met de Gebiedsgedeputeerde) en dat zaken vooraf goed worden uitgelijnd (de provincie draait ook gewoon mee in de structuur van het Regioarrangement). Mede oorzaak van de strijd tussen de Stadsregio en de Provincie was het feit dat de Stadsregio toen formele taken op het gebied van Woningbouw en Openbaar Vervoer had die met het afschaffen van de wettelijke basis onder de Stadsregio's weer bij de provincie zijn beland. Hierin ging vanuit Den Haag ook veel geld om, dat niet meer landde bij de provincie, maar rechtstreeks naar de Stadsregio's ging.

### **Conclusies Ronde 1:**

- *Remco Hammer*: de conclusies en aanbevelingen van het college en het ambtelijk apparaat zijn herkenbaar met de daarbij gegeven uitleg [*MW: zoals vastgelegd in dit verslag*]. Veel zit op het niveau van de ambtelijke organisatie en het college. Ik wil nog benadrukken dat het bereiken van resultaten voor mij bovenaan staat. Niet nog meer plannen, maar concrete

resultaten boeken bij de uitvoering. Nieuwe en urgente onderwerpen als netcongestie hierbij wel gewoon oppakken.

- *Toon de Jong*: ik sluit me bij de door Remco genoemde prioriteiten aan. Daarbij de raad steeds concreet en consequent voorlichten, zodat het ook beter beklijft.

- *Lies van Campen*: Duidelijk verhaal en goed om dat zo eens gepresenteerd te krijgen. Blij dat het goed loopt. Hou ook vast dat het Regiobureau een kleine organisatie is, waarbij veel ambtenaren uit de deelnemende gemeenten het werk verrichten (netwerkorganisatie; voor en door gemeenten). Het is lastig om zelf een goed beeld te krijgen, ik moet me daarvoor ook baseren op de burgemeester en de ambtenaar. Ik roep op om resultaten te delen, maar de raad ook bij dilemma's te consulteren, en bij het bepalen van welke kant we op willen.

Anderen opperen dat thema-avonden hiervoor kunnen dienen. Het zou ook goed zijn om bij voorstellen aan te geven of en in hoeverre de GMR daar mede aan heeft bijgedragen. Remco Hammer geeft ook aan dat dit gewoon een kwestie van marketing is. Caroline de Greeff trekt een vergelijking met het niet pro-actief communiceren vanuit de Nederlandse Overheid over de rol van Europa. Door dit klein te houden komt de nadruk op de negatieve kanten te liggen, waarover wel veel wordt gecommuniceerd. Zo is een scheef beeld ontstaan.

Mark Wijnen geeft met betrekking tot de netwerkorganisatie nog aan dat regionale werkzaamheden als het trekken van een opgave of een speerpunt binnen die opgave veel vraagt van de kwaliteiten van mensen en dat we er in toenemende mate last van hebben dat de markt schaars is en de benodigde kwaliteiten niet breed gezaaid. Om kennis en kunde in de regio te behouden en om niet steeds een fors markttarief te moeten betalen is de Netwerkdirectie (18 gemeentesecretarissen + de directeur van de GMR) aan het onderzoeken of we een arbeidspool kunnen oprichten.

- *Jos Verstegen*: Het is geen ideaal construct, maar zo lang de rijksoverheid op deze wijze zaken wenst te doen moeten we er het beste van maken. Ik pleit ervoor om de GMR als instrument om gezamenlijk stappen te zetten verder te optimaliseren. We zijn enige jaren geleden begonnen en het is goed dat we nu ook kunnen vaststellen dat we met die 2,5 ton een resultaat kunnen boeken en dat we het moeilijk zouden hebben gehad als we die stap niet hadden gezet. Daarnaast vind ik het belangrijk dat de raad zijn rol in het proces van deze samenwerking iets serieuzer oppakt.

Remco Hammer geeft hierbij aan dat het voor het presidium, waar al die informatienota's langskomen, lastig is om te bepalen: waar zitten we meer aan de voorkant en waar kunnen we nog wat mee, en wat is meer 'nice to know'. Dit zou ook in de informatienota's duidelijker naar voren mogen komen. Op basis hiervan zou het presidium voor sommige onderwerpen ook een thema-avond kunnen organiseren, waarbij – al dan niet - ook mensen van de GMR kunnen worden uitgenodigd. Jos Verstegen geeft aan dat het daarbij wel zaak is om het verhaal van deze persoon ook enigszins toe te snijden op de problematiek in de gemeente Berg en Dal.

- *Caroline de Greeff*: kan zich volledig aansluiten bij de gemaakte opmerkingen. Aanvullend hierop geeft ze aan dat ze als RAC-lid graag wat meer wordt geïnformeerd over wat nou de inzet van het college is. De RAC is weliswaar geen vertegenwoordigend orgaan vanuit de raden, maar er worden wel zaken voorgelegd zoals bijvoorbeeld het Regioarrangement ('Wat is jullie eerste reactie hierop?'). Hierbij maak ik nu een inschatting over voor ons belangrijke onderwerpen, maar misschien leven bij het college wel hele andere thema's. Dit houdt in de RAC weliswaar geen formeel gemeentelijk standpunt in, maar er wordt toch wel gepeild van wat vindt welke gemeente van belang en waar liggen gevoeligheden. Het zou daarom fijn

zijn om door het college en/of het ambtelijk apparaat wat meer te worden meegenomen in: dit speelt er, en dit is onze lijn. Zodat we dit met wat meer kracht kunnen inbrengen.

Er ontspint zich een discussie over de RAC. Mark Wijnen geeft aan dat hij zich er niet van bewust was dat de RAC ook hiervoor werd ingezet. Formeel heeft de taak van de RAC een procedureel karakter, waarbij het AB gevraagd en ongevraagd geadviseerd wordt over de wijze waarop raden het beste betrokken kunnen worden bij de inhoudelijke zaken die spelen binnen de GMR en welke informatie ze op welk moment daarvoor nodig hebben. Een meer inhoudelijk adviserende rol vraagt ook om een andere haal- en brengrelatie van de RAC-leden met de eigen raad. In het kader van de nieuwe Wgr speelt natuurlijk ook de discussie over de wenselijkheid van een Raadsadviescommissie versus een Regioagendacommissie. In dit kader wordt door meerdere deelnemers aan het gesprek aangegeven dat je voor de procedurele kant wellicht net zo goed de griffiers kunt inzetten. Als je raadsleden in een commissie zet, dan wordt het vanuit de aard van het beestje eigenlijk al snel politiek. Jos Verstegen geeft aan als je het over agendering hebt je nogal snel ook op de inhoud uitkomt. Sommige RAC-leden zijn hier ook op uit en dan gebeurt het dus ook. Momenteel loopt er overigens ook een evaluatie van het functioneren van de RAC, waarbij een klein team samen met het AB hier invulling aan geeft. De deelnemers van het gesprek zijn het er wel over eens dat er ofwel sprake is van een blijvend procedurele taak, ofwel een meer inhoudelijk adviserende RAC. Bij de eerste variant zou deze taak net zo goed door de griffiers kunnen worden uitgevoerd, waarbij de RAC dan wordt opgeheven (nu gaat er maar één van beide RAC-leden naar de vergaderingen toe omdat de toegevoegde waarde beperkt is). Wel moet er dan echt een andere wijze worden gevonden om raden betrokken te houden. Bij de tweede inhoudelijk politieke variant moet er vooraf wel goed worden nagedacht of dit wenselijk is. Mark Wijnen geeft aan dat er nu een hele duidelijke relatie tussen raad en AB-lid is, waarbij het AB-lid één-op-één door de raad kan worden aangesproken. Ook moet – als gezegd - de haal-bengrelatie van de RAC-leden met de raad steviger worden ingericht. Ook doet zich dan de vraag voor in hoeverre raden - net als nu – volledig autonoom zijn en blijven bij belangrijke besluiten.

[Einde van ronde 1 over de herkenbaarheid van de conclusies en aanbevelingen van het college en ambtelijke organisatie]

## **Ronde 2. Informatievoorziening / Communicatie**

a. Vanuit de GMR:

Bent u tevreden over de informatievoorziening en communicatie vanuit de GMR (website, kwartaalberichten, (raden)bijeenkomsten, Groene post / mailings, jaarevent)? Waarom wel of waarom niet? Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?

b. Vanuit de RAC:

Bent u tevreden over de informatievoorziening en communicatie vanuit de Regioagendacommissie (RAC) (adviezen / brieven, mailings, het mede organiseren van radenbijeenkomsten)? Waarom wel of waarom niet? Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?

c. Vanuit de eigen organisatie:

Bent u tevreden over de informatievoorziening en communicatie vanuit het college en de ambtelijke organisatie (Raadsvoorstellen, Informatienota's en mededelingen in de raad)? Waarom wel of waarom niet? Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?

*Verslag van het besprokene:*

Ad a. Reeds besproken. Informatie vanuit GMR lokaal doorvertalen.

Ad b. Reeds besproken. Vragen bij de huidige taakstelling van de RAC. Zelfevaluatie met betrokkenheid vanuit AB loopt.

Ad c. Ook eerder besproken. Aandacht voor Klare Taal. Remco Hammer geeft een compliment aan de eigen organisatie die zijn best doet om de soms wollige en vol met jargon staande regionale stukken op een begrijpelijke wijze voor de eigen raad te presenteren. Gelukkig is er ook bij de GMR op dit punt verbetering zichtbaar. Mark Wijnen geeft aan dat het college dit bij de halfjaarlijkse gesprekken die zij met directeur GMR Harriët Tiemens heeft, dit ook al meerdere keren onder de aandacht heeft gebracht. Caroline de Greeff geeft aan dat het velen niet is ontgaan dat cabaretier Pieter Derks dit aspect ook flink op de hak heeft genomen, dus dat de boodschap wel is binnengekomen bij de GMR.

### **Ronde 3. Rolinvulling**

a. De invulling van uw eigen rol:

Hoe tevreden bent u over de invulling van uw kaderstellende en controlerende rol voor deze samenwerking? Hoe kan deze worden versterkt en wat heeft u daarvoor nodig?

b. De rol van anderen binnen de gemeente:

Hoe kijkt u aan tegen de rolinvulling van collegeleden, de ambtelijke organisatie en de RAC-leden? Heeft u nog tips of aanbevelingen?

*Verslag van het besprokene:*

Ad a. Reeds besproken.

Ad b. Idem.

### **Ronde 4. Eventuele overige aspecten**

Zijn er nog andere relevante zaken die nog niet zijn besproken en die u graag kwijt wil?

*Verslag van het besprokene:*

- Subsidierelatie met The Economic Board (TEB)

Mark Wijnen vat nog eens samen wat destijds de overwegingen van college en raad zijn geweest om voorlopig een punt te zetten achter de subsidierelatie met TEB. Het was teveel een verhaal van topsectoren Health, High-Tech en Energy, wat hier lokaal onvoldoende speelde. Daarnaast hebben wij van de kant van TEB te weinig echte interesse gevoeld in de

gemeente Berg en Dal en de thema's die voor ons van belang waren. Tegelijkertijd was er ook wel de kanttekening dat we natuurlijk wisten dat we als overheid grote maatschappelijke vraagstukken niet in ons eentje kunnen oplossen, maar dat daarbij de inzet van onderwijs/ onderzoek en bedrijfsleven hard nodig is.

Mark Slinkman geeft aan dat het allemaal te hoog over was en dat met de oude directie geen klik was. Hij is door de nieuwe directeur, voormalig wethouder Economische Zaken van Arnhem, Jan van Dellen vorig jaar gebeld met de vraag of deze langs mocht komen om het er nog eens over te hebben. Tijdens dit gesprek waarbij ook wethouder Economische Zaken Irma van der Scheur aanwezig was, heeft hij hen aangenaam verrast met o.a. de verbreding die hij in korte tijd heeft weten aan te brengen waarbij niet alleen maar de grote bedrijvigheid in beeld is, maar ook sprake is van een plek en rol voor het achterland. Het was een inhoudelijk sterk verhaal, maar er was ook sprake van een mentaliteitsverandering. Hij had zich goed ingelezen in Berg en Dal en er zat energie achter. Toen is het beeld ontstaan dat het college het wel kon dragen om de raad voor te stellen om de subsidierelatie te heroverwegen. Wel vindt het college het van belang om Jan van Dellen zelf ook het verhaal – zoals hij dat aan het college heeft overgebracht – aan de raad te vertellen en dat de raad ook zelf in de positie wordt gebracht om een gevoel te ontwikkelen of de raad het ziet zitten.

Jos Verstegen geeft aan dat in het totaalplaatje met de GMR het logisch te vinden dat TEB ook een rol heeft in de regionale agenda. Dit ondanks dat hij de argumentatie 'dat is weer €35.000' ook begrijpt. Caroline de Greeff ondersteunt dit, maar begrijpt ook de argumentatie van toen omdat het op dat moment echt weinig toegevoegde waarde had voor Berg en Dal. Toon de Jong vraagt waarom de afweging nu kennelijk anders wordt gemaakt en wat voor de overtuiging heeft gezorgd. Mark Slinkman geeft aan dat het vooral ook aan Jan van Dellen is om de raad te overtuigen, maar dat voor hem de verbreding in scope doorslaggevend was. En de veel duidelijker rol die TEB speelt bij de realisatie van het Arbeidsmarktbeleid, de energietransitie. Hierdoor ontstaat ook meer het gevoel: dit gaat ook over ons. Daarnaast is er nu ook sprake van een betere balans in de financiering van TEB. Daar waar gemeenten eerst 90% van de begroting van TEB moesten ophoesten, leveren nu ook bedrijfsleven en onderwijs / onderzoek een substantiële bijdrage.

Het voorstel vanuit het college is dan ook om Jan van Dellen tijdens de carrousel goed te bevragen naar aanleiding van de presentatie die hij gaat geven, daarna de knopen te tellen en het wel of niet te doen. Iedereen sluit zich aan bij dit idee.

### **Afspraken rondom het vervolgproces**

Mark Wijnen stelt het volgende vervolgproces voor:

- Toezending van het concept-verslag aan de deelnemers voor opmerkingen
- Verrijking van de conclusies en aanbevelingen van het college op basis van dit gesprek
- Vaststelling van de resultaten van de evaluatie (conclusies en aanbevelingen) door het college.
- Informeren van de raad over de uitkomsten van de evaluatie middels een informatienota
- Daaropvolgend een raadsvoorstel voor de raad van 20 juni met de volgende beslispunten:

- Indienen van een nog te bepalen zienswijze op de ontwerp-begroting / regionale agenda 2025 – 2028 GMR
  - De intentie uitspreken om voor de komende vier jaar in te tekenen op alle vijf de opgaven
  - Het weer aangaan van een subsidierelatie met TEB
  - Voorstel tot behandeling van dit voorstel in de carroussel van 13 juni, inclusief presentatie en Q&A-ronde met Jan van Dellen.
- Hiermee wordt akkoord gegaan.

Verder is nog afgesproken wordt dat dat Mark Wijnen Dave van Loon via de mail in de gelegenheid zal stellen om zijn vragen, opmerkingen of aandachtspunten nog mee te geven, voordat het verslag wordt opgesteld. *[MW: van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt]*